

BILAGA D. SAMRÅDSREDOGÖRELSE

TILLSTÅNDSANSÖKAN FÖR SANERING AV MALUNGS F.D. GARVERI

UPPDRAG

296115, Malungs f.d. garveri projektering sanering

Titel på rapport:

Bilaga D. Samrådsredogörelse. Tillståndsansökan.

Status:

Leverans

Datum:

2023-05-29

MEDVERKANDE

Beställare:

Malung-Sälens kommun

Kontaktperson:

Gisela Åberg

Konsult:

Tyréns Sverige AB

Uppdragsansvarig:

Kristin Elgh Dalgren

Handläggare:

Ann Ajander

Kvalitetsgranskare:

Maria Pajjkull, Front Advokater AB

REVIDERINGAR

Revideringsdatum

Version:

Initialer:

1 INLEDNING

Malung-Sälens kommun planerar att ansöka om tillstånd enligt 11 kap och 9 kap miljöbalken (MB) för sanering av föroreningar vid Malungs f.d. garveri. Kommunen har genomfört undersökningar inom området vilka har visat att jord inom området, grundvatten och sediment i Västerdalälven är förorenade och behöver åtgärdas. För detta har kommunen beviljats statliga medel från Naturvårdsverket.

Under våren 2021 har pågått en dialog med Länsstyrelsen i Dalarna om saneringsprojektet och planerad tillståndsansökan. Efter ett möte den 27 april 2021 har Länsstyrelsen i e-post daterad 1 juni 2021 meddelat att de planerade åtgärderna sannolikt rör sig om betydande miljöpåverkan. Malung-Sälens kommun har därför beslutat att inte genomföra ett undersökningssamråd och invänta ett formellt beslut om betydande miljöpåverkan, utan istället genomföra ett avgränsningssamråd i syfte att effektivisera processen.

Malung-Sälens kommun har genomfört avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Dalarna, myndigheter och organisationer, särskilt berörda samt allmänheten under sommaren-hösten 2021. På grund av dåvarande omständigheter i samband med Covid-19 har samråd genomförts skriftligt.

Samtliga samrådsunderlag med tillhörande information finns och har under hela processen funnits tillgängliga på kommunens hemsida.

Nedan redogörs för samråd och inkomna yttranden.

2 SAMRÅD

2.1 LÄNSSTYRELSEN I DALARNAS LÄN

Samråd har hållits skriftligt med länsstyrelsen. Inbjudan och samrådsunderlag för avgränsningssamråd skickades den 5 juli 2021. För samrådsunderlaget daterat 2021-07-05, se bilaga B.1.

Länsstyrelsen svarade genom yttrande daterat 2021-09-15, se bilaga B.2. Yttrandet omfattade synpunkter kring tillståndsansökans innehåll, skyddsåtgärder och risker, behov av ytterligare utredningar samt synpunkter kring efterbehandlingen. För bemötande av yttrandet se avsnitt 3.1 nedan.

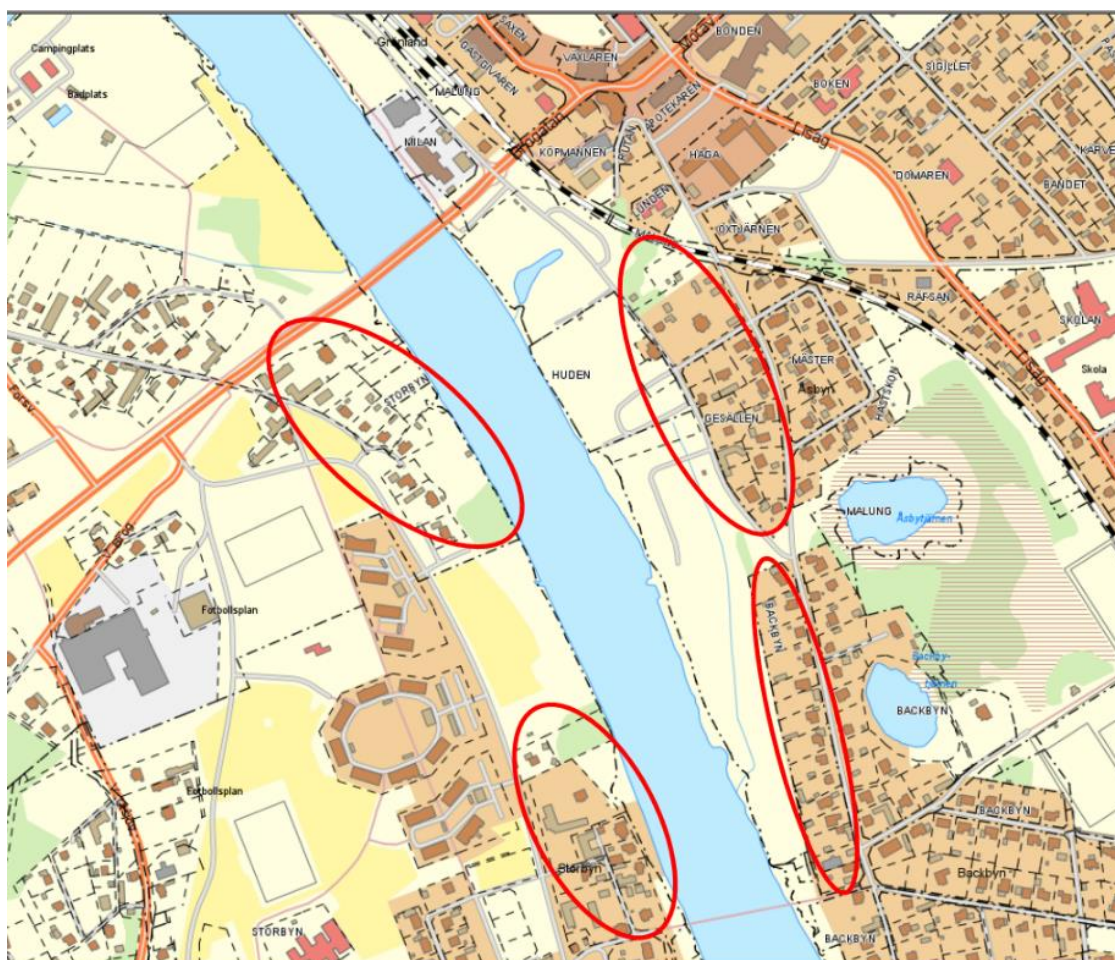
Utifrån länsstyrelsens yttrande har Malung-Sälens kommun låtit genomföra ytterligare utredningar och undersökningar inom och i anslutning till området. Detta har medfört att tillståndsförberedelserna tagit längre tid än väntat och därmed också samrådsprocessen. Sökanden har mot bakgrund av detta ställt frågan till Länsstyrelsen om de anser att handlingarna bör skickas ut på nytt. Länsstyrelsen har meddelat i e-post den 11 januari 2023 att det inte behövs. Förslag till innehållsförteckning för MKB delgavs Länsstyrelsen per e-post den 28 oktober 2022. Länsstyrelsen återkom i e-post den 11 januari 2023 med synpunkt på tillägg av en rubrik i MKB, i övrigt inga synpunkter på innehållsförteckningen.

2.2 SÄRSKILT BERÖRDA

Samråd med särskilt berörda har skett brevlades genom riktade utskick av inbjudan tillsammans med en förkortad version av samrådsunderlaget, se bilaga B.3. I utskicket fanns även hänvisning till Malung-Sälens kommuns hemsida där den fullständiga versionen av samrådsunderlaget fanns att läsa.

Utskick skedde per post den 22 juni 2021 till berörda fastighetsägare på båda sidor om älven (52 fastigheter), adresslista bifogas som bilaga B.4. Figur över avgränsningen redovisas nedan.

Inga synpunkter har inkommit från de särskilt berörda.

Figur 1. Figur som visa avgränsning av samrådsutskick till enskilda berörda..

2.3 ALLMÄNHETEN

På Malung-Sälens kommuns hemsida fanns information om projektet och den fullständiga versionen av samrådsunderlaget.

För att informera allmänheten skedde annonsering den 6 juni och 11 augusti 2021 i lokaltidningen Malungsbladet med inbjudan till samråd och med hänvisning till kommunens hemsida. Annonsen bifogas som bilaga B.5. Kommunen har även på sina sociala medier meddelat att man genomför samrådsprocessen.

Inga synpunkter har inkommit med anledning av annonseringen.

2.4 MYNDIGHETER OCH ORGANISATIONER

Information till organisationer och myndigheter skedde per e-post eller post, sändlista se bilaga B.7. Utskicket bestod av följebrev, se bilaga B.6, och samrådsunderlaget, se bilaga B.1. Utskick skedde den 5 juli 2021.

Yttranden har inkommit från SGU, SGI och Malungs fiskevårdsområdesförening. Se nedan.

3 BEMÖTANDE AV YTTRANDE

Skriftliga yttranden har inkommit från Länsstyrelsen, SGU, SGI och Malungs Fiskevårdsområdesförening. För yttranden i dess helhet hänvisas till bilaga B.8. Nedan följer en sammanställning tillsammans med ett kortare bemötande.

3.1 LÄNSSTYRELSEN DALARNA

Vattenskyddsområden

Stor hänsyn till grundvattnet behöver tas i saneringsarbetet. Grundvattenmätningar har genomförts i installerade rör inom området och en grundvattenmodell har utarbetats. Ett PM jord och grundvatten har uppdaterats med ny information.

Samråd har även skett med SGU. Detta redovisas under punkt 3.2 nedan.

Vattenförvaltning

Tillståndsansökan kommer att innehålla det som länsstyrelsen har framfört i sitt yttrande, som exempelvis MKN, PFAS-spridning, åtgärds mål och kontrollprogram.

Vattenverksamhet

Om förorenade sediment lämnas kvar på botten av älven behöver åtgärder som minskar risken för erosion beskrivas. Av geotekniska skäl kommer vissa av föroreningarna lämnas kvar på botten. Dock inte i några halter över de åtgärds mål som kommunen haft dialog med länsstyrelsen om. Erosion kan alltid ske i ett rinnande vattendrag men kommunen ser inte att några särskilda åtgärder behövs för att förhindra erosion i de områdena där föroreningar med halter under åtgärds målen lämnas kvar.

Påverkan på framtida översvämningar om älvens genomsnittsarea minskas. En översvämningsutredning har genomförts.

Länsstyrelsen ser stora risker med att använda siltgardin. Detta utifrån risken att gardinen sliter sig i det strömmande vattnet. För att minska vattentrycket på siltgarden, kommer en kombination av spont och siltgardin att användas. Dessutom kommer dubbla siltgardiner användas för att minska spridningsrisken vid åtgärd.

Om hela området spontas in behöver det finnas en plan för hur en plötslig högflödessituation i älven under saneringsarbetet hanteras utifrån risker för översvämning, arbetsmiljö och spridning av föroreningarna. Alternativ B med spont kring hela området är inte längre aktuellt. Eventuell uppgrumling av föroreningar vid installation av spont kommer att utredas och redovisas i MKB.

Förtydligande om syftet med sponten är att dämna upp älven. Kommunen förklarar att detta var en felskrivning i samrådsunderlaget. Syftet är inte att dämna älven.

Samrådsunderlaget har även skickats till Fortum men kommunen har inte erhållit något svar från dem. Förnyade kontakter ska ske med Fortum inför arbetena så att Fortum är medvetna om att det förekommer arbeten i älven i syfte att undvika arbetsmiljörisker för kommunens entreprenörer.

Efterbehandling av förorenade områden

PFAS-förorening i grundvattnet ska så noggrant som möjligt fastställas. Bör inte saneras i efterhand och risk finns för återkontaminering vid "hot spot" förekomst. Saneringsåtgärden ska vara av engångskaraktär. PFAS har kontrollerats i grundvattnet på olika djup och en grundvattenmodell har tagits fram. Tanken med PFAS-föroreningen är att sanera jorden och ledningssystemet som är källan till föroreningen i grundvattnet och det länsvatten/grundvatten som tränger in i schakterna varpå den största mängden (tillika den presumtiva källan) PFAS kommer saneras. Det bedöms inte miljömässigt motiverat att sanera hela grundvattenvolymen i nuläget då de grundvattenutredningar som genomförts visar att älven står i direkt förbindelse med grundvattnet och på så vis kommer enormt stora mängder vatten behöva saneras. Resultatet stöds också av den grundvattenmodell som tagits fram, som visar att grundvattnet inom området leds ut till älven och inte rör sig långs åsmaterialet i riktning mot dricksvattentäkten. Föreslagna åtgärder kommer innebära att huvuddelen av PFAS avlägsnas från området och att långsiktig spridning minimeras. Den restförorening som lämnas djupt ner i grundvattenmagasinet utgör bara en mindre del av det totala PFAS inom området och den långsiktiga risken med denna restförorening bedöms liten.

Länsstyrelsen begär ett förtydligande om även PFAS föroreningar har räknats in (sid- och djupled) i denna beräkning om mängd jord som ska avlägsnas. Avgränsningen av PFAS föroreningen på området kan behöva förtydligas. Vid dialogmötet i september 2022 överenskomms att man genomför en separat möte med länsstyrelsen om PFAS-problematiken, detta kopplat till att det kommit nya riktvärden för PFAS både i jord och grundvatten. Frågan diskuterades därför på ett möte med Länsstyrelsen 21 oktober 2022. PFAS-föroreningen i jorden är inom större delen av området inte styrande för hur mycket jord som ska saneras, utan åtgärdens omfattning avgörs av andra föroreningar. Med anledning av förslag till reviderade riktvärden för jord kommer dock kompletterande provtagning inom delar av området behöva utföras. Denna provtagning kommer att utföras i samband med entreprenadens start och avser framför allt den södra och östra delen av fastigheten. Vidare kommer provtagning av uppschaktad jord behöva provtas avseende masshantering.

Betongkonstruktioner bör betraktas som förorenade tills annat har kunnat påvisas. Så mycket material som möjligt bör återanvändas på platsen. Betongplattan har provtagits år 2019 och resultaten visar att denna till stor del går att återanvända på platsen. Betongen kommer att provtas ytterligare i samband med saneringen för att se vad som kan återvinnas/återanvändas. Volym av olika massor kommer att presenteras i tillståndsansökan.

Temporär lagring av förorenade massor kan behöva förtydligas och säkerhetsåtgärder beskrivas. Detta kommer att beskrivas i MKB.

De mätbara åtgärds målen och tillhörande alternativ i åtgärdsarbetet för sediment bedöms hanteras senare i samråd med tillsynsmyndigheten och bidragsförmedlande instans. Möte med länsstyrelsen angående detta genomfördes den 3 juni 2022 där

kommunen presenterade samtliga föreslagna mätbara åtgärds mål. Länsstyrelsen hade vid detta tillfället inga synpunkter på dessa. Åtgärdsutredning för sediment har delgetts länsstyrelsen i augusti 2022 och länsstyrelsen har sedan i en workshop den 13 oktober 2022 där länsstyrelsen ställde sig bakom alternativet att schaktsanera jorden och muddra hela sedimenthyllan vilket är det alternativ som ansöks om till domstolen.

MKB kommer att redogöra för påverkan på relevanta aspekter samt bedöma vilka konsekvenser föreslagna åtgärder kan ge för människors hälsa och miljön. Vissa frågor passar dock bättre att redovisa i den tekniska beskrivningen (TB). Genomförda utredningar kommer antingen att biläggas tillståndsansökan eller resultaten redovisas i TB och MKB.

3.2 SGU

SGU informerar om grundvattenmagasinet Malungsåsen och var information om detta kan återfinnas samt en checklista de tagit fram för vad som bör redovisas i en MKB kopplat till detta.

SGU vill även framhålla vikten av att kommunen i samband med saneringen av Malungs f.d. garveri vidtar tillräckliga åtgärder för att säkerställa att man hindrar ökad förorenings spridning, hindrar förorening av grundvattentäkten samt hindrar försämring av grundvattenförekomstens kemiska status. Yttrandet redovisas i bilaga B.8.

Bemötande: MKB kommer att redovisa påverkan på grundvattentäkten och säkerhetsåtgärder vid saneringen.

3.3 SGI

SGI välkomnar att man gör en geoteknisk utredning som klargör geotekniska och geohydrologiska förutsättningar för saneringsmetoderna. De välkomnar även att geotekniska risker och utföranderisker inkluderas i MKB-arbetet samt att kompletterande undersökningar för sediment och riskbedömning genomförs. SGI rekommenderar även lämpliga publikationer att läsa. Yttrandet redovisas i bilaga B.8.

Bemötande: Utredningar i enlighet med SGI yttrande har genomförts och sökande har tagit del av nämnda publikationer. Resultaten kommer att redovisas i teknisk beskrivning och MKB.

3.4 MALUNGS FISKEVÅRDSOMRÅDESFÖRENING

Malungs fiskevårdsområdesförening (FVOF) framför att det är ett stort och vitalt samhällsintresse att miljöåtgärder vidtas så att miljöföroreningar långsiktigt hindras från att förorena grundvattenverket Malungs vattenverk. De nämner att Västerdalälven bedöms som skyddsvärd enligt VISS men vill även påtala att det finns ett förbud mot anläggande av nya vattenkraftverk i älven. FVOF anser att Västerdalälven är fiskevårdsområdets främsta fiskevatten. De anser att orsakerna till att ingen sländkläckning skett i området nedströms Yttermalung måste undersökas. Yttrandet redovisas i sin helhet i bilaga B.8.

Bemötande: Västerdalälven är en vattenförekomst och påverkan på MKN kommer att behandlas i MKB. Projektet omfattar inte något anläggande av vattenkraftverk eller dämning av Västerdalälven. Frågan om sländkläckning berör ett område cirka 1,5 mil nedströms Malung och bedöms därmed inte omfattas av denna tillståndsansökan. . Däremot är det sökandens mening att det bara kan vara till gagn för ekosystemet i och

omkring älven att miljöförbättrande åtgärder genomförs på och utanför Malungs fd. garveri. Genom saneringen kommer en stor källa till föroreningar i Västerdalälven tas bort och även om det kan vara svårt att mäta kommer givetvis fisket och sländkläckningen gynnas av en sanering.

4 ÖVRIGA MÖTEN UTANFÖR SAMRÅDSPROCESSEN

Parallellt med samrådsprocessen har kommunen genomfört utredningar och haft möten med länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet och bidragsgivande myndighet i projektet. Ett sådant möte genomfördes med länsstyrelsen den 3 juni 2022 med bland annat besök på platsen och att åtgärdsmålen för saneringsprojektet diskuterades.

Ytterligare ett möte skedde med Länsstyrelsen den 23 september 2022 med fokus på vad som utförts med anledning av länsstyrelsen samrådsyttrande från 2021. Yttrandet följdes upp och kommunen redogjorde för i vilka delar åtgärder hade vidtagits. I samband med mötet genomfördes platsbesök på garveritomten i Malung.

För att komma vidare med vilket åtgärdsalternativ som ska förordas i ansökan och ge länsstyrelsen möjlighet att ge input på detta hölls sedan ett dialogmöte den 13 oktober 2022. Syftet med mötet var att ge länsstyrelsen möjlighet att komma med synpunkter på den riskvärdering som Tyréns tillsammans med kommunen gjort i riskvärderingsverktyget SAMLA. Länsstyrelsens synpunkter har sedan tagits omhand och sammanställts. Länsstyrelsen förordade alternativet att muddra enligt föreslagna åtgärds mål vilket även kommunen förordar.

Den 21 oktober 2022 hölls ytterligare ett möte där representant från länsstyrelsen deltog. Mötet omfattade enbart PFAS-problematiken inom området till följd av de nya riktvärdena som aktualiserats för just PFAS. Vid tillfället presenterades från kommunens sida även en spridningsmodell med simulerade föroreningstransporter. Utöver det diskuterades även åtgärds mål för jord och grundvatten samt hantering av läsvatten.

Sökanden har också genomfört informationsmöten med allmänheten utanför samrådsprocessen i syfte att informera om projektet, risker med föroreningarna och berätta om saneringsplanerna. Detta har dels genomförts vid ett allmänt informationsmöte den 21 februari 2019 med bl.a. närboende och allmänhet, dels vid ett informationsmöte med Malungs Jordägare som förvaltar allt samfällt vatten i Malungs socken.

BILAGOR

Bilaga D.1 Samrådsunderlag 2021-07-05

Bilaga D.2 Länsstyrelsens yttrande 2021-09-15

Bilaga D.3 Förkortad version av samrådsunderlaget

Bilaga D.4 Samråds krets enskilt berörda

Bilaga D.5 Annons i tidningar 2021-06-06 och 2021-08-11

Bilaga D.6 E-postutskick till myndigheter och föreningar 2021-07-05

Bilaga D.7 Samråds krets myndigheter och föreningar m.fl.

Bilaga D.8 Samrådsyttranden